

آریائی

www.ariaye.com

what ariaye site is about

NEWS

REVIEWS

EVENTS

FEATURES

دکتر یار محمد کارشناس محیط زیست

**نباتات بومی افغانستان
و ارزش اقتصادی آن**

افغانستان یکی از نکات عطف تعداد گونه های نباتات این نعمت خدادادی در منطقه و جهان می باشد ، حدود بیش از 35 درصد مجموعه از نباتات افغانستان بومی هستند ، که اکثریت آن به شکل خود روی در سلسله جبال هندوکش که از با عظمت ترین کوه های افغانستان در این سرزمین است روئید است. گونه های نباتات بومی در کوه های پر فیض ما بخش حساس از سرمایه طبیعی کشور است و هم در بر گیرنده بسیار از نیاز و پشتوانه ای دوا مدار اهالی منطقه و منبع خوب اقتصادی به کشور ما از بابت صادرات آن است. جنگلات طبیعی جلغوزه ، زیتون ، بادام کوهی در شرق و پسته زار ها در شمال شرق و شمال غرب کشور ما وجود دارد. در طول چند دهه جنگ در افغانستان این جنگلات طبیعی نیز دچار آسیبی جدی شده اند. حفظ و مراقبت جنگلات طبیعی اهمیت خاصی در بهبود بخشیدن و ضیعت زندگی مردم و بخصوص در بلند بردن اقتصاد ملی کشور نقش مثبت دارد. این تعداد گونه های نباتات طبیعی میراث ارزشمندی است که نیاکان ما آنها را از طبیعت به امانت گرفته اند به ما سپرده اند و ما با شرط حراست از آنها به نسل های بعدی خواهیم سپرد.

پسته گونه ای نبات است این نبات در کشور هایی مثل سوریه ، ایران ، ترکمنستان ، تاجیکستان در بخش وسیع کوه دامنه های نواحی شمال شرق و شمال غرب افغانستان بشکل خود روی در حدود 450 هزار هکتار پسته زار روئیده است. تولید پسته طبیعی اکولوجیکی خود روی افغانستان طمع خوش مزه و چربی خاص دارد. جمع آوری حاصل میوه پسته در گذشته سالانه پول هنگفتی را به عایدات دولت می افزاید و هم یکی از اقلام عمده صادرات افغانستان در گذشته به حساب می رود. امروز با وصف کمک های جامعه جهانی به بازسازی و بهسازی افغانستان در قسمت احیا و بهبود پسته زارها اقدامات ناچیزی و اندک صورت گرفته ولی بنیادی و بسنده نیست. به دلیل اینکه قبلا اقتصاد و در آمد سالانه مردم محل به جمع آوری حاصلات میوه پسته وابسته بود. جنگل های پسته خود روی بومی افغانستان یکی از گران بهاترین و زیباترین منابع طبیعی افغانستان است. درخت پسته درختی است در تپه های خاکی به را حتی رشد می کند و استقامت زیاد به بی آبی دارد و از آب باران ، بخار آب کول ها ، جهیل ها ، دریاچه ها یا بند های مصنوعی کمک می گیرد و محیط زیست را حیات می بخشیده است. درخت پسته در سنین جوانی خود نظر به بافت خاک ضرورت به آب دهی دارد. مدار یا مدت آب دهی آن از سن 1 ساله تا 3 ساله 7 الی 10 روز است. جنگلان پسته پناهگاه مناسب برای زندگی جانوران و پرندگان می باشد. جنگالت پسته از جمله منابع طبیعی بوده که در حفظ محیط زیست اهمیت خاص دارد. درختان پسته رشد و نموی بطی داشته و عمر طولانی دارند. این درختان میتوانند برای چندین دهه حاصل دهی داشته باشد ، پس نباید از درخت تازه آنها به منظور سوخت استفاده گردد.

جلغوزه گونه نبات خود رو کاج است در خت جلغوزه بنام در خت صنوبر غرس ناشده یاد می شود ، به شکل طبیعی در منطقه شمال غربی هیمالیا شمال پاکستان ، شمال غرب هند و در کوه ها شرق افغانستان که آب هوای مرطوب است می روید . منطقه رشد ونمو در خت جلغوزه ارتفاعی بین 1800 تا 3350 متر است و 7الی 15 متر قد بلند دارد ، در خت جلغوزه برگ سوزن مانند دارد و میوه آن بشکل غوزه های خوشه مانند می گیرند . میوه جلغوزه شبیه تخمه آفتاب پرست و مغز آن روغنی است .

زیتون گونه نباتی است که نبات آن در کشورهای آسیای صغیر در پی هم به شکل خودروی گستر یافته و امروز از حالت وحشی در اکثر کشور های جهان خارج شده است و در تحت کنترل زراعتی درآمد و تولید میوه این نبات به صورت باغی در بسیار از کشور ها وجود دارد . شمال سوریه محل گسترش زیتون پرورش یافته است . میوه این ماده روغنی آب و هوای خشک را خوش دارد . در ولایت شرقی

ننگرهر درگذشته 7 هزار درخت زیتون وجود داشت و پرورش می یافت و در یک فصل 8 هزار تن زیتون تولید می کرد. عواید سرشار از این منطقه شرقی کشور بدست می آمد. فابریکه زیتون ننگرهار برای چندین سال غیر فعال مانده است و از سال 2001 زمینه برای غصب زمین های زیتون و قطع درختان باغات آن مها شد، و امروز فقد به نامش فابریکه زیتون است.

بادام کوهی نبات درخت خوش منظره ، میوه تلخ دار است که در اقلیم نیمه خشک و خاک سنگریزه دار و سنگلاخی شیبهای کوهستانها می روید و پراکندگی جغرافیایی درخت بادام کوهی را در محدوده ترکیه ،ایران و با فروانی می توان در کوه های شمال شرق شمال غرب افغانستان دید. رشد بلندی قد متوسط آن 2 الی 3 متر و تا 5 متر بالغ می گردد. دامنه ارتفاع رشد و نمو بادام کوهی 800 تا 2700 متر از سطح دریا است. درخت بادام کوهی در برابر گرما درجه حرارت و کم آبی محیط مقاوم و سازگار به خشکی می باشد. درخت بادام را میتوان بدون شک با اندکی تلاش با کاشت دانه قوریه پرورش و خوابانیدن شاخه تکثر کرد و ساحه جنگلی را به راه انداخت که می توان دامنه کوه ها را مناطق گرم خشک را با پرورش این درخت زیبا پوشش داد. و به این شیوه با نهال شانی منطقه را جلوگیر از فرسایش و ایجاد روان آبها و خطر سیلاب ها کرد.

نا گفته نماند که با پیوند بادام شرینگ بادام کوهی را بر این روی این درخت را شرینگ شدنی است و در کشو ترکیه و ایران این اقدام پیوند صورت گرفته و محصول بی نظیری داده است. پس می توانبا توجه به صرفه اقتصادی آن از مردم محل را نیز یاری کاشت آن طلبید.

بادام گونه از نبات میوه مغز دار است که درخت آن بومی نواحی وسیع افغانستان می باشد. سپس بادام از آسیا با اروپا و از آن جا به شمال آفریقا و بعدها در اواسط سده نوزدهم به امریکا برده شده است. . بزرگترین کشور تولید کنند بادم در دنیا ایالات متحده امریکا ، اسپانیا ، افغانستان ، تاجیکستان ، ترکیه در جای پنجم ایران قرار دارد. بادام داری پوست بیرونی و یک پوشش درونی سخت است که مغز آن در درون پوشش سخت آن قرار می گیرد. کاشت قوریه درخت بادم در باغچه خانه ها حصار شده راحت است. دانه بادام را می توانید آن را در فصل تیرماه پیش از یخبندان خسته دانه آن را کاشت و خسته دانه دار زمستان را در زمین یخ سپری نماید و تا بهار خسته آن چاک و دانه آن جوانه بزند. مراقب جوانه نهالچه سبز آن باشید که نبات تان باید نور آفتاب ببیند و در فصل گرما تابستان هفته ای یک بار آبیاری شود. مراقب باشید که قوریه های بادام تان در معرض کم رطوبت قرار نگیرد. خسته دانه بادام برای رسانیدن میوه خود نیاز به 6 الی 8 ماه فصل رشد دارد و در تابستان خواهان هوای گرم و خشک می باشد. ارتفاع درخت بادم 4 تا 10 متر است. نوید بخش بهار است که با پوشانیدن روسری پر از شکوفه های سفید خویش نهار را به ارمغان می

چون بادام نبات بومی افغانستان است و هم در نواحی وسیع کشور ما رشد نمو دارد و مردم ما هم هر ساله حاصل خوب بدست می آورند. درخت بادام را میتوان بدون شک با اندکی تلاش با کاشت دانه قوریه پرورش تکثیر کرد و ساحه جنگلی را انکشاف داد و برای موفقیت در کشت بادام به وسیله دانه، شکست یا چاک شدن خسته دانه بادام نیاز به شرایط محیطی مطلوب و سرمای زمستان 500 الی 100 ساعت کمتر از منفی هفت درجه سانتی گراد می شود. درجه سرما مهم ترین فاکتور اقلیمی برای بدست آوردن بدون شک قوریه بادام و پرورش آن است و نیز مقاومت آن به سرمای زمستان در حد متوسطی است.